

Türkiye'nin Filistin Gündemi

Ekim 2020

Vizyon Siyasi Kalkınma Merkezi

2020

Türkiye'nin Filistin Gündemi – Ekim 2020

Vizyon Siyasi Kalkınma Merkezi

Kasım, 2020

COPYRIGHT © 2020

Bu yayının tüm hakları Vizyon Siyasi Kalkınma Merkezi'ne aittir. Vizyon Siyasi Kalkınma Merkezi'nin izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama, vd.) yollarla basımı, yayını, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

Vizyon Siyasi Kalkınma Merkezi; siyasi kalkınma meselelerinde, karar almada ve demokratik değerlerin ve itidalli olma değerinin yüceltilmesinde uzman bir kaynak olmaya çalışan bir araştırma merkezidir.

Toplumlar inşa etmeleri, medeni ülkeler kurmaları ve kendi geleceklerini kendileri belirleme, - hürriyet-eşitlik-insanlık onurunu ayakta tutma ilkelerine dayalı bir demokrasi kurmaları için; bölgedeki fertlerin, cemaatlerin ve partilerin; siyasi güçlerinin ve imkânlarının geliştirilmesine ve şiddeti ve yandaşlığı bırakmaya yardımcı olan; ölçülü olma, çoğulculuk, itidalli olma, hoşgörü ilkelerinin manalarının derinleştirilmesi ve halkların (özellikle de Filistin Halkı) sosyal ve sivil haklarını kazanmalarına katkı sağlamak Merkez'in hedeflerindedir.

Vision Center for Political Development

İkitelli OSB Mah. Atatürk Blv. NO:54 Mahmut Torun İş Merkezi, K:7 D:20 34490, Başakşehir/İstanbul
Tel: +90 212 631 0107

www.vision-pd.org/tr

TÜRKİYE’NİN FİLİSTİN GÜNDEMİ – EKİM 2020

Haberler

İstanbul’da Filistinliler Toplantısı

İstanbul'daki Filistin Konsolosluğunda yapılan görüşmelerin tamamlanmasından sonra yapılan ortak açıklamada, "vizyon" hakkında ayrıntı paylaşılmazken, kararın geçen günlerde Beyrut ve Ramallah'ta düzenlenen genel sekreterler konferansının sonuçlarına dayandığı belirtildi.ⁱ Toplantı neticesinde alınan kararlardan biri de Filistin’de 6 ay içerisinde seçimler yapılması yönünde oldu.

İsrail Konsolosluğu Önünde Basın Açıklaması

Emperyalizme ve Siyonizme Karşı Filistin Dostları Platformu İkinci İntifada’nın 20. Yılına, Sabra ve Şatilla katliamlarının 38. Yılına denk gelen bu süreçte, Trump’ın “100. Yılın anlaşması” adı altında giriştiği, sadece Filistin halkına değil tüm bölgeye esaret ve kan getirecek emperyalist plana ve İsrail’le normalleşme çabalarına karşı İsrail konsolosluğu önünde bir basın açıklaması gerçekleştirdi.

Devrimci İşçi Partisi’nin de katıldığı eyleme basın ve halk yoğun ilgi gösterdi. Eylemde yapılan basın açıklamasından başlıklar:

“Sabra ve Şatilla kamplarındaki katliam, Filistinlilerin geri dönüş hakkına bir saldırıydı. Ancak Filistin halkı boyun eğmedi! Daha 1930’lu yıllardan başlayarak Siyonistlerce işlenen Sabra ve Şatilla benzeri nice katliamları yaşadıkten sonra Filistinli direniş örgütlerinin öncülüğünde, tüm dünyaya örnek olan ve ilham veren bir mücadeleye girişti.

**

Trump’ın "yüzyılın antlaşması" adını verdiği, Filistinlilere toprakları karşılığında Arap petrollerinden biraz para ve Filistin toprakları içinde küçük adacıklar veren antlaşmasının gerçekleşmesi ve kendilerine ABD silahları verilmesi için Birleşik Arap Emirlikleri ve Bahreyn, İsrail ile "normalleşme" adı verilen antlaşmalar imzaladılar. Sırada muhtemelen Umman, bir süre sonra da Suudi Arabistan var. Normalleşme adı verilen bu rezillik, Filistinlilerin geri dönüş haklarına açık bir saldırıdır.

**

Buradan, iktidara da sesleniyoruz. Kızdığımız Birleşik Arap Emirlikleri ve Bahreyn, aslında bu "normalleşme" girişimleri sonucunda sizin uzun zamandır bulunduğunuz noktaya gelmiş bulunuyorlar.ⁱⁱ

İsmail Heniyye'nin STK Temsilcileri ile Görüşmesi

Hamas Siyasi Büro Başkanı ve Filistin Eski Başbakanı İsmail Heniyye'nin çeşitli sivil toplum kuruluşu temsilcilerini daveti ile gerçekleştirilen toplantıda Memur-Sen Genel Başkan Yardımcısı ve BEM-BİR-SEN (Belediye ve Özel İdare Çalışanları Birliği Sendikası) Başkanı Levent Uslu'nun yanı sıra, İHH, Cansuyu Derneği, Anadolu Gençlik Derneği, Deniz Feneri Derneği, Vuslat Derneği, Vicdan Derneği ve KUTAD'dan temsilciler katıldı.ⁱⁱⁱ

Erdoğan: "Kudüs meselesi bizim için sıradan bir jeopolitik bir sorun değildir."

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, TBMM'nin açılışında yaptığı konuşmada (1 Ekim 2020), yıllardır İsrail'in işgali altında olan Kudüs'e dair açıklamalarda bulundu. Filistin topraklarının yıllardır işgalci İsrail kuvvetlerinin zulmüne uğradığını, Meclis kürsüsünde bir kez daha dile getiren Erdoğan, Kudüs'ün Türkiye için sıradan bir mesele olmadığını vurguladı.

Erdoğan: "*Kudüs meselesi bizim için sıradan bir jeopolitik bir sorun değildir. 1. Dünya Savaşı'nda gözyaşları ile terk etmek zorunda kaldığımız bu şehirde hala Osmanlı'nın direniş izleri vardır. Kudüs bizden bir şehirdir.*"^{iv}

Çavuşoğlu: "Filistin Davasını Savunmaya Devam Edeceğiz"

Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) ve Bahreyn'in, Filistin halkının tepkilerine rağmen İsrail'le ilişkilerini normalleştirilmesi ve Türkiye'nin tutumunun ne olacağına ilişkin soruya Çavuşoğlu, "*Türkiye'nin tutumu gayet nettir. Biz tek başımıza kalsak da Filistin davasını savunmaya devam edeceğiz. Bu, ümmetin davasıdır.*" diye konuştu.

Bu sorunun çözümüyle ilgili parametrelerin Birleşmiş Milletler (BM) ve Arap Barış İnisiyatifinde olduğuna işaret eden Bakan Çavuşoğlu, her ülkenin bir diğeriyle ilişkilerini düzeltme hakkına sahip olduğunu söyledi. Çavuşoğlu: "*Burada vurguladığımız nokta şu: Siz bir ülkeyle ilişkileri düzeltmek için Filistin'e bedel ödetirseniz, Filistin davasını ve ümmetin davasını satarsanız ve orada işgal ile diğer politikaları desteklerseniz, buna karşı oluruz.*" dedi.

İsrail'in işgal politikalarından vazgeçmesi halinde ilişkilerin tekrar normalleşebileceğine işaret eden Çavuşoğlu, "*İşgali kim yapıyor? İsrail yapıyor. Zulmü kim yapıyor? İsrail yapıyor. Tüm dünyanın önünde yapıyor. Eleştiren bir tek ben değilim.*" ifadelerini kullandı. İsrail'le ticaretin gelişmesine yöneltilen eleştirilere yönelik ise Çavuşoğlu, "*İnsanlar arasındaki ticareti yasaklarsak olmaz. İki işi birbirine karıştırmayalım.*" dedi.^v

Uluslararası 2. Selahaddîn-İ Eyyubî Sempozyumu

HÜDA PAR, Siyonist işgali altında olan Kudüs'ün tekrar özgürlüğüne kavuşması için toplumda bilinç oluşturmak adına Kudüs Fatihî ve büyük İslam Komutanlarından olan Selahaddin-i Eyyubi'yi anmak ve anlamak için 3-4 Ekim 2020 tarihlerinde çevrim içi bir sempozyum düzenledi.

Çok sayıda kanaat önderi, akademisyen ve araştırmacının katıldığı sempozyuma Cumhurbaşkanı Erdoğan bir mesaj gönderdi. Mesajında, "*Kudüs'e sahip çıkmak, ona gereken hürmeti, hassasiyeti göstermek her Müslüman'ın görevidir.*" dedi.^{vi}

Sempozyumun her sene daha geniş katılımı olarak yapılması ve ileride 'Selahaddin-i Eyyubi Araştırma Merkezi' gibi bir enstitü ve akademiye dönüştürülmesi hedeflenmektedir.^{vii}

Resmî Açıklamalar

No: 227, 4 Ekim 2020, İsrail'in İlave Yasadışı Yerleşim İnşa Planları Hk.

İsrail Başbakanı Netanyahu'nun Batı Şeria'da ilave yasadışı yerleşim yerlerine onay verdiğine ilişkin haberler bu ülkenin uluslararası hukuku ve Birleşmiş Milletler kararlarını hiçe sayan işgalci anlayışının yeni bir kanıtıdır.

Bu gelişme, İsrail'in ilhak planlarından vazgeçmediğini ve son dönemde bazı ülkelerin İsrail'le normalleşme anlaşması imzalamak suretiyle bu planların uygulanmasını engelledikleri yönündeki iddialarının da aldatmacadan ibaret olduğunu açıkça göstermektedir.

İsrail'in bu gayrimeşru adımlarını tanımadığımızı bir kez daha vurguluyor ve tüm uluslararası toplumu Filistin halkının haklarının ve bağımsızlık ülküsünün aşındırılması çabaları karşısında direnç göstermeye çağırıyoruz.

Filistin topraklarının Filistin halkının olduğunu hiçbir zaman unutturmayacağız. Filistinli kardeşlerimizin yanında olmaya, Filistin davasını savunmaya devam edeceğiz.^{viii}

No: 249, 16 Ekim 2020, İsrail'in Yasadışı Yerleşim Faaliyetleri Hk.

İsrail Başbakanı Netanyahu'nun ahiren duyurduğu Batı Şeria'da ilave yasadışı yerleşim yerlerini genişletme planının resmen onaylanması, bu ülkenin hukuk tanımaz, mütecaviz politikalarının son örneğidir.

Bu adımla birlikte, işgal altındaki Filistin topraklarında sadece 2020 yılında inşa edileceği duyurulan yasadışı yerleşim birimlerinin sayısı 12 bini geçmiştir.

İsrail'in uluslararası hukuku ve Birleşmiş Milletler kararlarını hiçe sayarak hız kesmeden sürdürdüğü işgal ve ilhak politikası sonuçsuz kalmaya mahkumdur.

Türkiye, 1967 sınırları temelinde, başkenti Doğu Kudüs olan, coğrafi bütünlüğe sahip, bağımsız ve egemen bir Filistin Devleti'nin kurulmasına yönelik çabaları desteklemeye ve Filistinli kardeşlerimizin yanında olmaya devam edecektir.^{ix}

Filistin Konulu Yayınlar

Araştırma: Türkiye’deki Filistin Diasporası

“2010 sonrası dönemde Ortadoğu’da baskıcı rejimlere karşı yaşanan ayaklanmalar ve akabinde gelen istikrarsız yönetimler, Filistinliler için Türkiye’yi güvenli limanlardan biri hâline getirmiştir. Günümüzde Türkiye sadece Suriye’den gelenlere değil Ortadoğu’nun farklı ülkelerinden gelen birçok göçmene ev sahipliği yapmaktadır. Bu süreçte Ortadoğu’nun diğer bölgelerinden Filistinliler de Türkiye’ye gelmiştir.”

Türkiye’deki Filistinlileri eski Filistinliler (2000 öncesi), Irak’tan gelen Filistinliler (2010 sonrası), Arap Baharı’ndan sonra farklı ülkelerden gelen Filistinliler (2011 sonrası), Suriye’den gelen Filistinliler (2013 sonrası), Körfez’den gelen Filistinliler (2018 sonrası) ve Filistin’den gelen öğrenciler şeklinde 6 grup halinde inceleyen yazı yüz yüze görüşmeler üzerine inşa edilmiştir. Yazıdan bazı sonuçları aktarıyoruz.

“2014 yılında Türkiye’ye giren Filistin kökenli düzensiz göçmen sayısı 508 iken 2019’da bu sayı 12.210’a çıkmıştır.”

“Görüşülen Filistinlilerin tamamına yakını Türkiye’de ırkçı söylemlere maruz kalmadıklarını ifade etmiştir.”

“Türkiye’de yaşayan Filistinlilerin de tamamına yakını kendini “Filistinli” olarak tanımlamakta ve bir gün Filistin’e geri dönmeyi istemektedir; fakat bu mümkün olana kadar da Türkiye’de yaşamaya devam etmekten memnuniyet duymaktadırlar.”^x

Analiz: Katar, İsrail ile ‘Normalleşir’ mi?

Katar’ın İsrail’le normalleşip normalleşmeyeceği sorusundan önce, aslında “ikili arasındaki ilişkiler anormal mi?” sorusuna yanıt aramak meseleyi anlamak açısından daha yararlı olabilir.

Katar’ın İsrail’le olan geçmişi ve diğer tüm faktörler dikkate alındığında, Doha yönetiminin resmi normalleşme konusunda oldukça ‘arada’ bir yerde kaldığını söylemek mümkün. Körfez ülkeleri tarafından kendisine halen abluka uygulanan Katar’ın, BAE ve Bahreyn ile aynı adımı atması ‘onların gölgesinde’ kalmak şeklinde algılanacak, bu da Doha yönetiminin yıllardır ablukaya ve komşularına gösterdiği ‘direniş’e gölge düşürecektir.

Katar, Türkiye ile birlikte diplomasi yürüterek Filistin’de alternatif bir çözüme ve barış sürecine öncülük etmeyi başardığı takdirde dengeler daha farklı yönde değişebilir, ancak bu gerçekleşmezse Doha’nın Tel Aviv’le normalleşmeyi sonsuza dek reddetmesini beklemek pek de olası görünmüyor.^{xi}

Yazı Dizisi: Filistin: Seküler direniş hattından İslamcılığa

Cumhuriyet yazarlarından Mustafa Erdemol’un Filistin meselesinin dönüşümünü ele aldığı yazı dizisinde laik-demokratik bir çizgiden İslamcılığın “eline düşen” Filistin’in özgürlük serüveninde varılan son nokta anlatılıyor. Erdemol’a göre İslamcılık sebebiyle Filistin meselesi

içinden çıkılmaz bir çıkmaza dönmüştür ve çözüm ise seküler-demokratik bağımsız bir Filistin devletidir.

Söz konusu yazıdan bazı alıntılar sunuyoruz:

“ABD ile İsrail’in, Filistin’siz “yüzyılın anlaşması” da İsrail-BAE “normalleşme” anlaşması da Filistin’in bugüne kadarki tüm kazanımlarının kaybedilmesi anlamına geliyor. Sadece İsrail’in “düşmanlarıyla” yaptığı anlaşmalar nedeniyle değil, Filistin mücadelesinin son yıllarda İslamcılaştırılmasından ötürü de kaybedilen kazanımlar söz konusu.”

**

“Pan-Arabizm’in, ilerici/seküler ulus yaratma hedefinden Filistinli Araplar çok etkilenmişti. İslamcılık bunu sifıra indirdi. FKÖ’nün İsrail’den daha fazla uluslararası tanınırlığı vardı. Bugün ise BM’de gözlemci sıfatıyla yer olsa da “Filistin Devleti”ni ciddiye alan yok.”

**

“ Hamas, kuruluşundan bu yana İslam’ın evrensel iddiasını ‘Filistinleştirdi ve harekete ulusal-dini-politik bir profil verdi. Bu eğilim, Hamas’ı ‘Filistin’i İslamlaştırmak’ yerine “İslam’ı Filistinleştirme’ çizgisine getirdi”.^{xii}

Kitap/Roman: Filistin Benimdir: Ortadoğu’nun Kanlı Tarihi

İsrail’e karşı direnişe katılan Filistinli bir genç kendisi öldükten sonra annesine verilmek üzere bir mektup yazmış ve arkadaşına vermiş. Mektubu alan annesi hiç ağlamadan okumuş: “Anacağım; bir insanı kendi toprağından söküp atabilirler ama o insanın yüreğinden vatan sevgisini yok edemezler çünkü vatan anadır. Yani sensin.”

Yazar: Hüsnü Mahalli

Yayınevi: Kırmızı Kedi Yayınevi

Yayın Tarihi: Ekim 2020

Kitap/Tarih-Araştırma: 19. Yüzyılın Başlarında Kudüs

Müslüman, Hristiyan ve Yahudilerce kutsal kabul edilen Kudüs şehri, M.Ö. 4000’li yıllara kadar uzanan kadim bir tarihe sahiptir. Bu dinlere mensup devletlerin Kudüs’teki farklı dönemlere ait hâkimiyetleri, şehirde üç dine ait kutsal mekânların oluşmasına zemin hazırlamıştır.

1517’de Osmanlı hâkimiyetine giren Kudüs’te devlet tarafından gerçekleştirilen çeşitli imar faaliyetleri şehrin yaşam kalitesini yükseltmiştir. 1917’ye kadar süren bu hâkimiyet süreci içerisinde Kudüs için kırılma noktalarından biri Fransızların 1798 Mısır işgaliyle başlayan ve 1841’de Kavalalı Mehmed Ali Paşa isyanının sonlandırılmasına dek devam eden süreçtir. Vehhabi ve Yunan isyanları gibi devletin farklı bölgelerindeki sıkıntıların bu zaman diliminde ortaya çıkması, farklı milletleri bir arada barındırmasından dolayı Kudüs’ün bu olaylardan, dolaylı yoldan etkilenmesine sebep olmuştur.

Osmanlı Devleti'nin 1798-1841 yılları arasında Kudüs'te uyguladığı siyaseti konu edinen bu çalışmada; yaşanan siyasi olaylar ve idari değişiklikler, devletin Müslümanlara yaklaşımında öne çıkan faaliyetler, devletin gayrimüslimlere tanıdığı haklar ve halkın devletle olan irtibat yolları incelenmiştir.

Yazar: Abdullah Çakmak

Yayınevi: İLEM

Yayın Tarihi: Ekim 2020

Kitap/Tercüme: Filistin

Bu kitap, Türkiye'de "Yoldaki Mühendis" olarak tanınan Filistin direnişinin sembol isimlerinden Abdullah Galib Bergusi'nin Türkçe yayımlanan 4. kitabı.

"Sözlerim; direniş yoluna taş koyanları, bu yolda zorluk çıkaranları, direnişi engellemeye çalışanları ve tüm zalimleri ilelebet rahatsız edecektir.

Sadece denedim. "Filistin" adlı bu eserimde, hoş köklü ve keskin kokulu Filistin yaban kekiğini bulmayı denedim. Dağı, taşı, hatta güzel kokulu yaban kekiğini ve hayalleri dahi işgal etmeye yeltenen kindar, zalim ve zorba Siyonistlere rağmen izzetiyle yaşamaya devam edenler aradıklarını mutlaka bulacaklardır.

Bitmeyen işgal, drama dönen hayatlar ve tertemiz bir sevgi hücremde Filistin adında bir avukata dönüştü. Filistin'in toprağını ve çamurunu seven, direnişe hayran olan bir Yaban Kekiği..."

Yazar: Abdullah Galib Bergusi

Yayınevi: Ekin Yayınları

Yayın Tarihi: Ekim 2020

Dil: Türkçe

Kitap/Edebiyat: Düşmanlıklar Zamanı: Gassan Kanafani ve Filistin Direniş Edebiyatı

Gassan Kanafani'nin derinden inandığı ve kendisini de içinde konumlandığı 'direniş edebiyatı' kavramını binbir türlü gerekçeyle 'direniş' ve 'edebiyat' olarak ikiye ayırmayı başarsaydık bile (kültürü politikadan ayırabilseydik demek olurdu bu), Kanafani onları yeniden ve hayatın doğal çağrısıymış gibi birbirlerine kolayca bağlardı. Filistin'in acılarıyla dolu tarihini insanlığın evrensel acılarından ve yenilgilerinden biri olarak resmedebilmesi, yenilgiyi de zaferi de kendisinden daha büyük bir anlam çerçevesine yerleştirebilmesi onun bu tutumunun doğal bir sonucudur. Kanafani'nin romanlarında, hikâyelerinde bir Filistinli kaybettiğinde bütün insanlığın yenildiğini, bir Filistinli haysiyetini talep ettiğinde bütün insanlığın yükseldiğini hissetmemizin sebebidir bu.

Yazar: Ali Çakmak

Yayınevi: Zoomkitap

Yayın Tarihi: Ekim 2020

Kitap: Kudüs'e Giden Yol

Müellif bu kitabıyla; Filistin tarihini ve davasını, İslamî bir bakış açısıyla ve konuları arzu edilen şekliyle iki kapak arasında toparlayabilmiş tek bir kitaptan öğrenmek isteyen birçok okuyucunun arzusunu yerine getirebilmeyi ümit etmektedir. Böylelikle bu kitap, bu alanda ilk defa okumaya başlayacaklar için önemli bir giriş olabilir ve ileride uzmanlaşmak ve derinleşmek isteyenler için temel teşkil edebilir. Aynı şekilde müellif bu kitabıyla; Filistin konusunda genel bir kanaate sahip olabilmek için okuyucuyu birçok farklı kitaba müracaat etme külfetinden kurtarmayı ve Filistin davasını, tarihini ve o coğrafyadaki İslamî tecrübeyi kapsamlı bir şekilde tanıtmayı arzulamaktadır. Ayrıca bu kitabın, Filistin davasıyla sürekli iç içe olamayan ve hayatının merkezinde bu dava olmayan Müslümanlar için bir kaynak olmasını ummaktadır.

Kitap, ana eksenini olan “Filistin Topraklarındaki İslamî Tecrübe” etrafında şekillenmektedir. Bu İslamî tecrübenin asaletini, o coğrafyada ne kadar derin etkileri olduğunu ve ne kadar köklü bir geçmişe sahip olduğunu ispat etmeye çalışmaktadır. Müslümanların; ancak İslam sancağı altında mukaddes değerlerini koruyabileceklerini ve (Filistin gibi gasp edilen) bu değerleri, ancak bu sancak altında özgürlüğüne kavuşturabileceklerini beyan etmektedir.

Yazar: Muhsin Muhammed Salih

Yayınevi: Nida Yayıncılık

Dil: Arapça'dan tercüme

ⁱ Köklü Değişim, “ Hamas İle El Fetih İstanbul'da Anlaştı”. Link:

https://kokludegisim.net/haberler/hamas_ile_el_fetih_istanbulda_anlasti 25 Eylül 2020. Erişim tarihi:28-10-2010.

ⁱⁱ Gerçek Gazetesi, “Filistin Dostları'ndan İsrail konsolosluğu önünde eylem: “Trump'ın emperyalist planına ve İsrail'le normalleşmeye hayır! Yaşasın İntifada!””. Link: <https://gercekgazetesi.net/uluslararası/filistin-dostlarından-israil-konsoloslugu-onunde-eylem-trumpin-emperyalist-planina-ve> 25 Eylül 2020. Erişim tarihi:28-10-2010.

ⁱⁱⁱ BEM-BİR-SEN, “Genel Başkanımız Uslu, Hamas Lideri ve Filistin Eski Başbakanı İsmail Heniyye ile Bir Araya Geldi. Özgür Kudüs Dünya Barışının Yegane Anahtarıdır”. Link <http://bembirsen.org.tr/genel-baskanimiz-uslu-hamas-lideri-ve-filistin-eski-basbakani-ismail-heniyye-ile-bir-araya-geldi-ozgur-kudus-dunya-barisinin-yegane-anahtaridir> 1 Ekim 2020. Erişim tarihi:28-10-2010.

^{iv} Net Haber, “Cumhurbaşkanı'nın Filistin açıklaması İsrail'i rahatsız etti”. Link:

<https://www.nethaber.com/gundem/cumhurbaşkaninin-filistin-aciklamasi-israili-rahatsiz-etti-32424> 02 Ekim 2020. Erişim tarihi:28-10-2010.

^v Ulusal Kanal, “Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu'ndan Filistin çıkışı”. Link: <https://www.ulusal.com.tr/gundem/disisleri-bakani-cavusoglu-ndan-filistin-cikisi-h269613.html> 1 Ekim 2020. Erişim tarihi:28-10-2010.

^{vi} Dogru Haber, “Uluslararası 2. Selahaddin-İ Eyyubî Sempozyumu”. Link: <https://dogruhaber.com.tr/haber/696431-uluslararası-2-selahaddin-i-eyyubi-sempozyumu/> Yayın tarihi: 03-10-2020. Erişim tarihi:28-10-2010.

^{vii} İlkha, “HÜDA PAR, uluslararası "2'nci Selahaddin-i Eyyubî Sempozyumu" düzenleyecek”. Link:

<https://ilkha.com/siyaset/huda-par-uluslararası-2-nci-selahaddin-i-eyyubi-sempozyumu-duzenleyecek-139023> Yayın tarihi: 01 Ekim 2020. Erişim tarihi:28-10-2010.

^{viii} Dışişleri Bakanlığı, “No: 227, 4 Ekim 2020, İsrail'in İlave Yasadışı Yerleşim İnşa Planları Hk.” Link:

http://www.mfa.gov.tr/no_-227_-israil-in-ilave-yasadisi-yerlesim-insa-planlari-hk.tr.mfa Erişim tarihi:28-10-2010.

^{ix} Dışişleri Bakanlığı, “No: 249, 16 Ekim 2020, İsrail'in Yasadışı Yerleşim Faaliyetleri Hk.” Link:

http://www.mfa.gov.tr/no_-249_-israil-in-yasadisi-yerlesim-faaliyetleri-hk.tr.mfa Erişim tarihi:28-10-2010.

^x Sınmaz, Kadriye, “Türkiye'deki Filistin Diasporası”. Link: https://insamer.com/tr/turkiyedeki-filistin-diasporasi_3370.html Yayın tarihi: 07 Ekim 2020. Erişim tarihi:28-10-2010.

^{xi} Gümüşlüoğlu, Feyza, “Katar, İsrail ile 'Normalleşir' mi?”. Link: <https://ordaf.org/katar-israil-ile-normallesir-mi/> 5 Ekim 2020. Erişim tarihi:28-10-2010.

^{xii} Erdemol, Mustafa K, “Filistin: Seküler direniş hattından İslamcılığa-3”, Link:
<https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/filistin-sekuler-direnis-hattindan-islamciliğa-3-1773555> 15 Ekim 2020. Erişim
tarihi:28-10-2010.

VISION
FOR POLITICAL DEVELOPMENT